



"Ska flera personer närma sig en sälflock ska man gå i rad"

Foto: Jan-Åke Hillarp

Gråsälsgrupp på Måkläppen – den enda platsen i Sverige med både kutande gråsäl och knobbsäl.

Kunskaper och naturupplevelse bjöds deltagarna vid en sälexkursion i sydvästliga hörnet av Skandinaviska halvön.

För andra året besökte vi Måkläppen vid skånska kusten utanför Falsterbo, under Jan-Åke Hillarps inspirerande ledning. Avsikten med utflykterna var främst att få se gråsäl och knobbsäl, några av våra största rovdjur.

Måkläppen är ön som vandrat i land, där fåglar och sälar funnit en fristad. Det var ursprungligen en ö, som genom vind, vågor och havsströmmar ändrat både utbredning, form och höjd under årens lopp. 1990 fick den via en sandrev förbindelse med fastlandet och naturkrafterna fortsätter i sin skaparglädje att förändra och stuva om landskapet. Reveln tillväxer fortfarande. Måkläppen är ett naturreservat med beträdnadsförbud under tiden 1 februari-31 oktober.

Förutom sälar kan det vankas andra sevärdheter på vägen ut till sälarnas "playa". I år såg vi en grann fjällvråk. Falsterbonäset är kanske den bästa flyttfågellokalen i landet, inte minst för olika sorters rovfåglar som till exempel bivrak, ormvrak, sparvhök, aftonfalk, pilgrimsfalk, kejsarörn, ormörn och skrikörn.

- Vi har egentligen en kontinuerlig flyttning av fåglar hela året här, säger Jan-Åke, som är tillsynsman på Måkläppen.

EFTER DRYGT SEX kilometers vandring i sexgradig temperatur, blåst och inledningsvis med regnet i ansiktet, fick vi till slut se sälarna. Längst ute på kläppens överspolade sanddyner låg ett 50-tal. Många ovanpå varandra! De flesta var gråsäl förutom några enstaka knobbsäl.

Denna art är något mindre och har en tydlig panna, vilken saknas hos gråsälens vars nosparti också är tydligt mer utdraget. Ett par sälar höll till bara ett tjugotal meter från stranden och stack då och då nyfikna upp huvudet ur vattnet för att inspektera fridstörarna närmare.

I Jan-Åkes uppdrag från Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm, ligger att hålla reda på sälarnas antal och stammarnas utveckling. Nästan alla gråsäl förökar sig i Östersjön. I södra Östersjön, dit vattnen kring Måkläppen hör, är reproduktionen väldigt låg. Jan-Åke har sett som mest fem kutar på ett år sedan han började uppdraget 1988.

Till skillnad från gråsäl är knobbsäl lokal och rör sig bara inom en radie på cirka tre mil från yngelplatsen på Måkläppen. Det brukar bli mellan 20-25 kutar per år för denna art och populationen omfattar cirka 120 djur.

SYNEN ÄR INTE det bästa sinnesorganet hos sälarna. Ska flera personer närma sig en sälflock ska man gå i rad. Då uppfattar sälarna det som en person. Flera personer i bredd blir i en sälhjärna till ett stort hot.

Sälhonan sköter om ungen väldigt bra. De vita gråsälkutarna är ungefär 80 cm långa när de kommer till världen och väger 8-12 kilo. De föds sedan upp på mjölk innehållande 60 procent fett, vilket leder till att de vid laktationsperiodens slut väger 45-55 kilo. De är då 14-16 dagar gamla och får klara sig själva och skaffa mat på egen hand. De kan leva på sitt hull tills

de lärt sig allt om jakt och havsströmmar.

Vi såg även spår efter vildsvin i sanden på vår exkursion. Råven är exempel på en annan överlevare. Det har funnits ett råvgryt ute på Måkläppen och här har fötts råvkullar 2005 och 2006.

Efter en matpaus gick vi tillbaka mot parkeringsplatsen och diskuterade rovdjur, jakt och djur i största allmänhet. De äldre yrkesfiskarna hade aldrig några större problem med sälarna, berättade Jan-Åke. De lade aldrig ut sina garn på samma ställen natt efter natt, så sälarna hann inte vänja sig vid att bordet alltid stod dukat på ett visst ställe.

Jan-Åke Hillarp är engagerad inom naturvården och är viceordförande för Djurskyddet i Malmö. Dessutom är han jägare och medlem i Jägareförbundet. Jägarna behöver höja sin kompetens inom artkunskap och öka förståelsen för andra jagande arter, menar Jan-Åke.

Till sist vill vi i region Skåne/Blekinge tacka Jan-Åke Hillarp för gåvan. Han skänkte nämligen hela arvodet för guidningen till Rovdjursföreningen!

MAGNUS SJÖBECK



Foto: Magnus Sjöbeck

Jan-Åke Hillarp berättar fångslände om sälar för deltagarna vid en stor mig decemberutflykt.